

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

29. märts 2012 *

Riigihanked — Direktiiv 2004/18/EÜ — Hankemenetlus — Piiratud hankemenetlus —
Pakkumuse hindamine — Hankija nõue saada pakkumuse kohta selgitusi — Tingimused

Kohtuasjas C-599/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakkia) 9. novembri 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 17. detsembril 2010, menetluses

SAG ELV Slovensko a.s.,

FELA Management AG,

ASCOM (Schweiz) AG,

Asseco Central Europe a.s.,

TESLA Stropkov a.s.,

Autostrade per l'Italia SpA,

EFKON AG,

Stalexport Autostrady SA

versus

Úrad pre verejné obstarávanie,

menetluses osales:

Národná dial'ničná spoločnosť a.s.,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja esimees J. C. Bonichot (ettekandja), kohtunikud A. Prechal, K. Schieman, C. Toader ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik K. Malacek,

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

arvestades kirjalikus menetluses ja 14. detsembri 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- SAG ELV Slovensko a.s., FELA Management AG, ASCOM (Schweiz) AG, Asseco Central Europe a.s. ja TESLA Stropkov a.s., esindajad: advokaadid R. Gorej, L. Vojčík ja O. Gajdošech,
- Autostrade per l'Italia SpA, EFKON AG ja Stalexport Autostrady SA, esindajad: advokaadid L. Poloma ja G. M. Roberti,
- Úrad pre verejné obstarávanie, esindaja: B. Šimorová,
- Národná diaľničná spoločnosť a.s., esindajad: *advokát* D. Nemčíková ja *advokát* J. Čorba,
- Slovakkia valitsus, esindaja: B. Ricziová,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Zadra ja A. Tokár,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta (ELT 134; lk 114; ELT eriväljaanne 06/07, lk 132), artiklite 2, 51 ja 55 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud Úrad pre verejné obstarávanie' (riigihangete amet, edaspidi „Úrad“) ja nende ettevõtjate vahelises kohtuvaidluses, kelle Národná diaľničná spoločnosť a.s. (100-protsendiliselt Slovakkia riigi kontrolli all olev äriühing; edaspidi „NDS“) kõrvaldas hankemenetlusest, mis oli välja kuulutatud 2007. aastal kiirteedel ja mõnedel maanteedel teemaksu kogumise teenuste tellimiseks.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Direktiivi 2004/18 artikkel 2 sätestab:
„Ostjad kohtlevad ettevõtjaid võrdselt ja mittediskrimineerivalt ning tegutsevad läbipaistval viisil.”
- 4 Selle direktiivi II jaotise VII peatüki 2. jaos „Kvalitatiivse valiku kriteeriumid” asuv artikkel 51 sätestab:
„Ostjad võivad paluda ettevõtjatel artiklite 45–50 kohaselt esitatud tõendeid ja dokumente täiendada või selgitada.”

5 Direktiivi 3. jaos „Lepingu sõlmimine” asuv artikkel 55 sätestab:

„1. Kui teatava lepingu puhul tunduvad pakkumiste hinnad kaupade, ehitustööde või teenustega võrreldes ebaharilikult madalad, nõuab ostja enne, kui võib sellised pakkumised tagasi lükata, kirjalikke täpsustusi pakkumise koostisosade kohta, mida ta peab asjakohaseks.

Need täpsustused võivad olla seotud esmajoones:

- a) ehitusmeetodi säästlikkusega, tootmisprotsessiga või osutatavate teenustega;
- b) valitud tehniliste lahendustega ja/või erakordselt soodsate tingimustega, mis on pakkuja ehitustööde teostamiseks, kaupade tarnimiseks või teenuste osutamiseks kättesaadavad;
- c) pakkuja väljapakutud ehitustöö, tarnete või teenuste originaalsusega;
- d) ehitustöö teostamise, teenuse pakkumise või tarnimiskohas kehtivate töökaitset ja töötingimusi käsitlevate sätete täitmisega;
- e) pakkuja võimalusega saada riigiabi.

2. Ostja kontrollib neid koostisosi, pidades nõu pakkujaga ja võttes arvesse esitatud tõendeid.

[...]”.

Siseriiklik õigus

6 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul näeb seaduse nr 25/2006 riigihangete kohta, põhikohtuasjale kohaldatavas redaktsioonis, artikkel 42 „Pakkumuste hindamine” ette:

„1) Pakkumuste hindamine komisjoni poolt ei ole avalik. Komisjon hindab pakkumusi hankija või hankijaks oleva üksuse poolt hanke eseme suhtes kindlaks määratud tingimuste alusel ning kõrvaldab pakkumused, mis ei vasta hankija poolt hanketeates, hankemenetluses osalemise kutses või hankedokumentides esitatud nõuetele. [...]

Alternatiivseid lahendusi sisaldavaid pakkumusi hindab komisjon vastavalt artikli 37 lõikele 3.

2) Komisjon võib pakkujalt kirjalikult nõuda pakkumuse kohta selgitust. Komisjon ei või siiski nõuda või tunnistada vastavaks pakkumuse muudatust, mis muudab selle soodsamaks.

3) Kui pakkumuse hind on põhjendamatult madal, nõuab komisjon pakkujalt kirjalikult selgitust tema hinnapakumuse kohta. Selgituse nõudes tuleb üksikasjalikult viidata neile pakkumuse koostisosadele, mida komisjon peab oluliseks ja mis puudutavad eelkõige:

- a) ehitusmeetodi, tootmisprotsessi või osutatava teenuse säästlikkust;
- b) pakkuja valitud tehnilist lahendust või erakordselt soodsaid tingimusi, mis on pakkuja asjade-, ehitustööde või teenuste hankelepingu täitmiseks kättesaadavad;
- c) pakkuja pakutud asjade, teenuste või ehitustööde ainulaadsust;
- d) asjade tarnimise, ehitustöö teostamise või teenuse pakkumise kohas kehtivate töökaitset ja töötingimusi käsitlevate sätete täitmist;

e) pakkuja võimalust saada riigiabi.

4) Komisjon hindab põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse kohta esitatud selgitusi ja pakkuja esitatud tõendeid. Komisjon lükkab pakkumuse tagasi, kui:

a) pakkuja ei esita kirjalikke selgitusi 3 tööpäeva jooksul vastava nõude saamisest, kui komisjon ei ole andnud pikemat tähtaega, või

b) esitatud selgitus ei vasta lõigetes 2 või 3 sätestatud nõudele.

[...]

7) Komisjon hindab pakkumusi, mida ei ole hankemenetlusest kõrvaldatud, lähtudes hanketeates, pakkumuste esitamise kutses või hankedokumentides esitatud tingimustest ning hankedokumentides kindlaks määratud hankemenetluse läbiviimise reeglitest, mis ei ole diskrimineerivad ja mis soodustavad ausat konkurentsi.

[...]”.

Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

- 7 NDS kuulutas 27. septembril 2007 Euroopa Liidu Teatajas hanketeate avaldamisega välja piiratud hankemenetluse, et sõlmida kiirteedel ja mõnedel maanteedel teemaksukogumise teenuse tellimiseks hankeleping, mille eeldatav maksumus oli 600 miljonit eurot.
- 8 Selles menetluses saatis NDS kahele taotlejate konsortsiumile nõude anda oma pakkumuse kohta selgitusi. See puudutas esiteks SAG ELV Slovensko a.s-i, FELA Management AG-d, ASCOM (Schweiz) AG-d, Asseco Central Europe a.s-i ja TESLA Stropkov a.s-i (edaspidi „SAG ELV jt”), ning teiseks, Autostrade per l’Italia SpA-d, EFKON AG-d ja Stalexport Autostrady SA-d (edaspidi „Slovakpass”). Lisaks nende pakkumuste konkreetsetele tehnilistele aspektidele palus NDS nendelt konsortsiumidelt selgitusi pakkumuste põhjendamatult madalate maksumuste kohta. Konsortsiumid saatsid oma vastused.
- 9 Seejärel lükati SAG ELV jt ja Slovakpassi pakkumused 29. aprilli 2008. aasta otsusega tagasi.
- 10 Nimetatud otsuste peale esitati vaided NDS-ile, kes need otsused kinnitas; seejärel esitati vaidlustused haldusorganile Úrad, kes on pädev neid läbi vaatama ja kes omakorda jättis need 2. juuli 2008. aasta otsusega rahuldamata.
- 11 Úrad leidis, et kuigi üks NDS-i poolt kahe asjaomase kontserni hankemenetlusest kõrvaldamise õigustamiseks esitatud põhjendus – nimelt asjaolu, et nende komponentide kohta, millel ei ole veel tüübikinnitust, ei olnud esitatud sertifikaati – oli alusetu, õigustasid kaks ülejäänud põhjendust seda väljajätmist. Esiteks ei olnud need kaks kontserni andnud piisavat vastust selgituse nõudele, mis puudutas nende pakkumuste põhjendamatult madalat maksumust. Teiseks ei olnud nad täitnud teatavaid tingimusi, mis olid toodud hankedokumentides – nimelt SAG ELV jt puhul ei olnud täidetud punkti nr 11.1 P 1.20 tingimused, mille kohaselt tuli kindlaks määrata tegurid, mis võimaldavad teemaksu välja arvutada selle murdosade alusel vastavalt aastaajale, nädalapäevadele või kellaajale, ja Slovakpassi puhul ei olnud täidetud punkti nr 12 T 1.5 tingimused, mille kohaselt peab seadmel olema diislitoitega varuelektrigeneraator.
- 12 SAG ELV jt ja Slovakpass vaidlustasid need otsused Krajský súd Bratislavas (Bratislava esimese astme kohus). See kohus jättis oma 6. mai 2009. aasta otsusega SAG ELV jt kaebuse rahuldamata. Oma 13. oktoobri 2009. aasta otsusega jättis ta rahuldamata ka Slovakpassi kaebused, mille ta liitis ja milles

paluti esiteks Úradi 2. juuli 2008. aasta otsuse tühistamist ja teiseks selle otsuse tühistamist, milles NDS oli kinnitanud selle meetme põhjendatust, millega loodi pakkumuste hindamiskomisjon ja mille Slovakkpass oli samuti vaidlustanud.

- 13 Nende kohtuotsuste peale esitati apellatsioonkaebused Najvyšší súd Slovenskej republiky'le (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus). Arvestades SAG ELV jt ja Slovakkpassi argumente ning Euroopa Komisjoni põhjendusi Slovaki Vabariigi vastu algatatud liikmesriigi kohustuste rikkumise tuvastamise menetluses, mis puudutas põhikohtuasja aluseks olevas hankemenetluses toime pandud rikkumisi, on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud kahtlus, kas kõnealused NDS-i otsused on kooskõlas liidu õiguse põhimõtetega seoses diskrimineerimise keelu ja läbipaistvusega riigihankelepingute sõlmimisel. Eelkõige tekkis tal küsimus, kas nende põhimõtetega on vastuolus see, kui hankija lükkab pakkumuse tehniliste tingimuste täitmata jätmise tõttu tagasi, palumata taotlejal seda puudust eelnevalt selgitada, tuues põhjuseks pakkumuse põhjendamatult madala maksumuse ning nõudmata taotlejalt piisavalt selgel viisil selle kohta selgitust.
- 14 Neil asjaoludel otsustas Najvyšší súd Slovenskej republiky menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [...] direktiivi 2004/18[...], asjaomasel perioodil kehtinud redaktsioonis, tuleb tõlgendada nii, et selle artikli 51 alusel koostoimes artikliga 2 on hankija riigihankelepingute sõlmimisel kehtivate diskrimineerimiskeelu ja läbipaistvuse põhimõtteid arvesse võttes kohustatud nõudma pakkumuse kohta selgitusi, järgides sealjuures selle isiku subjektiivset menetluslikku õigust, kellel palutakse täiendada või selgitada kõnealuse direktiivi artiklite 45 ja 50 alusel esitatud sertifikaate ja dokumente, kui hankes osaleja pakkumuse raskesti mõistetus ja ebaselgus võib tähendada osaleja hankemenetlusest kõrvaldamist?
2. Kas [...] direktiivi 2004/18[...], asjaomasel perioodil kehtinud redaktsioonis, tuleb tõlgendada nii, et selle artikli 51 alusel koostoimes artikliga 2 ei ole hankija riigihankelepingute sõlmimisel kehtivate diskrimineerimiskeelu ja läbipaistvuse põhimõtteid arvesse võttes kohustatud nõudma pakkumuse kohta selgitusi, kui ta leiab, et on tõendatud, et hanklepingu esemega seotud nõuded ei ole täidetud?
3. Kas [...] direktiivi 2004/18[...], asjaomasel perioodil kehtinud redaktsioonis, artiklitega 51 ja 2 on kooskõlas siseriiklik õigusnorm, mille kohaselt on pakkumuste hindamiseks loodud komisjonil pelgalt õigus osalejatelt kirjalikult nõuda pakkumuse kohta selgitusi?

Kas [...] direktiivi 2004/18[...] artikliga 55 on kooskõlas hankija seisukoht, mille kohaselt ta ei ole kohustatud nõudma pakkujalt selgitusi põhjendamatult madala maksumuse kohta, ja kas arvestades küsimuse sõnastust, mille hankija esitas [hagejatele] põhjendamatult madala maksumuse kohta, [on] viimastel olnud võimalus anda esitatud pakkumuse koostisosade kohta piisavalt selgitusi?”

Eelotsuse küsimuste vastuvõetavus

- 15 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis siseriiklik kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille täpsust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjakohased. Siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus jätta läbi vaatamata vaid siis, kui on ilmne, et ühenduse õigusnormi tõlgendamine, mida siseriiklik kohus palub, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on oletuslik või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus (vt eelkõige 22. juuni 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-188/10 ja C-189/10: Melki ja Abdeli: EKL 2010, lk I-5667, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 16 Slovakkia valitsus väidab nendest põhimõtetest lähtudes oma kirjalikes märkustes, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu põhjusel, et esiteks ei ole SAG ELV jt poolt eelotsusetaotluse esitanud kohtule lahendada antud vaidluses esitatud ühtegi väidet selgituste osas, mille hankemenetluses väljavalitud taotlejad oma pakkumuste kohta andsid.
- 17 Samas on selge, et eelotsusetaotluse esitanud kohus esitas Euroopa Kohtule kahe talle samal ajal lahendada antud kohtuvaidluse kohta, mille ta liitis üheks kohtuasjaks, üheainsa eelotsusetaotluse. Seega saaks Slovakkia valitsuse argument SAG ELV jt esitatud hagi kohta mõjutada selle taotluse vastuvõetavust vaid juhul, kui oleks tõendatud, et ka teises põhikohtuasjas lahendatavas vaidluses ei esitatud ühtegi väidet taotlejate selgituste osas pakkumuste kohta. Kuna ei ole tõendatud ega isegi väidetud, et see nii oleks, tuleb esimene vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.
- 18 Teiseks kinnitab Slovakkia valitsus, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu kolmanda küsimuse sellel osal, mis viitab selgituse nõudele, mille hankija esitas põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse kohta, ei ole seost Slovakkia esitatud hagiga, millega vaidlustati apellatsioonikohtus see hinnang, mille esimese astme kohus oli sellele nõudele andnud.
- 19 Kuigi Slovakkia valitsus märgib sellega seoses, et siseriikliku menetlusõiguse kohaselt ei saanud eelotsusetaotluse esitanud kohus analüüsida muud väidet, kui see, mis talle esitati, ei tulene sellest Slovakkia valitsuse argumentidest, mis põhineb siseriiklikul õigusel, siiski seda, et esitatud küsimus ei ole ilmselgelt mingil viisil seotud kõnealuste vaidluste faktiliste asjaolude või esemega.
- 20 Lõpuks tuleb tõdeda, et põhikohtuasjade kohta on teada, et hankemenetlusest kõrvaldatud taotlejad olid jäetud välja pärast seda, kui hankija oli hinnanud nende vastuseid pakkumuste selgitamise nõuetele. Neil asjaoludel on selge, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimused – mis puudutavad tingimusi, millistel tuleb või võib esitada niisuguseid nõudeid liidu õigusnorme arvestades – ei ole sellised, mis ei ole mingil viisil seotud kõnealuste vaidluste faktiliste asjaolude või esemega.
- 21 Seega tuleb Euroopa Kohtul kohtuasi lahendada.

Eelotsuse küsimused

Sissejuhatavad märkused

- 22 Nagu märkisid Slovakkia valitsus ja komisjon, tuleb esiteks kinnitada, et direktiivi 2004/18 artikkel 51 kuulub nende sätete hulka, mis asuvad direktiivi 2. jaos, mis käsitleb taotlejate ja pakkujate kvalitatiivse valiku kriteeriume. Seega ei mõjuta selle artikli sätted hinnangut, mille Euroopa Kohus peab esitatud küsimustele andma ning mis põhikohtuasja asjaolusid arvestades puudutavad vaid piiratud hankemenetluse seda etappi, milles hankija peab pärast nende taotlejate väljavalimist, kellele tehakse ettepanek esitada pakkumus, neid pakkumusi hindama. Seega ei tule Euroopa Kohtul teha otsust direktiivi 2004/18 artikli 51 tõlgendamise kohta.
- 23 Teiseks ei võta asjaolu, et hankija moodustas käesolevas asjas komisjoni, kelle ülesanne oli hinnata taotlejate pakkumusi tema nimel, hankekomisjonilt kohustust järgida riigihangete valdkonda reguleerivaid liidu õigusnorme. Niisiis, kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib, kas niisugune siseriiklik õigusnorm, mille kohaselt on pakkumuste hindamiseks loodud komisjonil pelgalt õigus nõuda pakkujatelt kirjalikult pakkumuse kohta selgitusi, on liidu õigusega kooskõlas, tuleb seda küsimust mõista esitatuna üldises tähenduses, nagu oleks hankija ise asetatud sellesse olukorda.

- 24 Neil asjaoludel tuleb Euroopa Kohtul mõista talle esitatud küsimusi tervikuna käsitledes selliselt, et nendega tahetakse teada, mil määral võivad hankijad – kui nad piiratud hankemenetluses leiavad, et mõne taotleja pakkumus on põhjendamatult madala maksumusega, ebatäpne või ei vasta hankedokumentides esitatud tehnilisele kirjeldusele – nõuda asjaomaselt taotlejalt selgitusi, võttes arvesse direktiivi 2004/18 artikleid 2 ja 55.
- 25 Seoses direktiivi 2004/18 artikliga 2 tuleb meenutada, et riigihankeid käsitlevate liidu õigusnormide põhieesmärkide hulka kuulub teenuste vaba liikumine ning avatud ja ausa konkurentsi tagamine kõikides liikmesriikides. Selle kahekordse eesmärgi saavutamiseks kasutab liidu õigus eelkõige pakujate ja taotlejate võrdse kohtlemise põhimõtet ning sellest tulenevat läbipaistvuse tagamise kohustust (vt selle kohta 19. juuni 2008. aasta otsus kohtuasjas C-454/06: Presstext Nachrichtenagentur, EKL 2008, lk I-4401, punktid 31 ja 32 ning seal viidatud kohtupraktika). Läbipaistvuse tagamise kohustuse põhieesmärk on ennekõike välistada oht, et hankijast ametiasutus eelistaks soosikuid või tegutseks omavoliliselt (vt selle kohta 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-496/99 P: komisjon vs. CAS Succhi di Frutta, EKL 2004, lk I-3801, punkt 111). Direktiivi 2004/18 artikli 2 kohaselt peavad hankijad lepingute sõlmimisel järgima samu põhimõtteid ja kohustusi.
- 26 Esitatud küsimustele tuleb vastata just neist kaalutlustest lähtudes, uurides järgemööda olukordi, kus hankija leiab pakkumuse maksumuse olevat põhjendamatult madala ning et pakkumus on ebatäpne või ei vasta hankedokumentides esitatud tehnilisele kirjeldusele.

Põhjendamatult madala maksumusega pakkumus

- 27 On kohane meenutada, et direktiivi 2004/18 artikkel 55 näeb ette, et kui teatava lepingu puhul tunduvad pakkumuste maksumused teenustega võrreldes ebaharilikult madalad, „nõuab” hankija enne, kui võib sellised pakkumused tagasi lükata, „kirjalikke täpsustusi pakkum[us]e koostisosade kohta, mida ta peab asjakohaseks.”
- 28 Nendest imperatiivses sõnastuses koostatud sätetest tuleneb selgelt, et liidu seadusandja tahtis panna hankijale kohustuse kontrollida põhjendamatult madala maksumusega pakkumuste koostisosi ning nõuda selleks taotlejalt, et nad esitaksid vajalikud tõendid nende pakkumuste tõsiseltvõetavuse kohta (vt selle kohta 27. novembri 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-285/99 ja C-286/99: Lombardini ja Mantovani, EKL 2001, lk I-9233, punktid 46–49).
- 29 Seega on direktiivi 2004/18 üks nõuetest – vältimaks hankija meelevaldsust ja tagamaks ausat konkurentsi ettevõtjate vahel – see, et pakkumuste hindamisel toimuks hankija ja taotleja vahel vajalikul ajal tegelik seisukohtade vahetus, et pakkuja saaks tõendada, et tema pakkumus on tõsiseltvõetav (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Lombardini ja Mantovani, punkt 57).
- 30 Sellega seoses tuleb esmalt meenutada, et kuigi direktiivi 2004/18 artikli 55 lõike 1 teises taandes toodud loetelu ei ole ammendav, ei ole see siiski ka pelgalt näitlik ning ei anna seega hankijatele vabadust otsustada, millised asjakohased andmed tuleb enne põhjendamatult madala maksumusega pakkumuse tagasilükkamist arvesse võtta (23. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-292/07: komisjon vs. Belgia, punkt 159).
- 31 Teisalt tuleneb direktiivi 2004/18 artikli 55 lõike 1 kasuliku mõju tagamise vajadusest, et hankija peab esitama asjaomastele taotlejatele selgelt väljendatud nõude, et neil oleks võimalus oma pakkumuste tõsiseltvõetavust täiel määral ja tõhusalt põhjendada.
- 32 Siiski on ainuüksi siseriikliku kohtu pädevuses kontrollida, arvestades kõiki talle esitatud toimiku materjale, kas selgituse nõue võimaldas asjaomastel taotlejatel oma pakkumuse koostisosi piisavalt selgitada.

- 33 Peale selle nõuab direktiivi 2004/18 artikkel 55 – millega ei ole kaugeltki vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu seaduse nr 25/2006 artikli 42 lõige 3, mis näeb sisuliselt ette, et kui taotleja pakub välja põhjendamatult madala maksumuse, nõuab hankija temalt kirjalikult selgitust tema hinnapakkumuse kohta – niisuguse sätte olemasolu siseriiklikus riigihankeid reguleerivas õiguses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus komisjon vs. Belgia, punkt 161).
- 34 Seega on direktiivi 2004/18 artikliga 55 vastuolus eelkõige hankija selline seisukoht, nagu eelotsusetaotluse esitanud kohus seda oma kolmandas küsimuses kirjeldab, et ta ei ole kohustatud taotlejatelt põhjendamatult madala maksumuse kohta selgitust nõudma.

Pakkumus, mis on ebatäpne või ei vasta hankedokumentides esitatud tehnilisele kirjeldusele

- 35 Sellega seoses tuleb märkida, et erinevalt põhjendamatult madala maksumusega pakkumustest ei sisalda direktiiv 2004/18 ühtegi sätet, mis näeks sõnaselgelt ette kuidas hankija peab toimima, kui ta piiratud hankemenetluses leiab, et mõne taotleja pakkumus on ebatäpne või ei vasta hankedokumentides esitatud tehnilisele kirjeldusele.
- 36 Piiratud hankemenetlus tähendab oma olemuselt seda, et kui on välja valitud taotlejad, kellele tehakse ettepanek esitada pakkumus ja viimased on oma pakkumused esitanud, ei tohi neid pakkumusi ei hankija ega taotleja initsiatiivil põhimõtteliselt enam muuta. Taotlejate võrdse kohtlemise põhimõttega ja sellest tuleneva läbipaistvuse kohustusega on vastuolus see, kui selles menetluses toimuvad mis tahes läbirääkimised hankija ja ühe või teise taotleja vahel.
- 37 Kui lubada hankijal nõuda taotlejalt, kelle pakkumust ta peab ebatäpseks või hankedokumentides esitatud tehnilisele kirjeldusele mittevastavaks, selle kohta selgitusi, tekiks oht, et kui selle taotleja pakkumus lõpuks edukaks tunnistatakse, näib teistele, et hankija pidas neid ebasoodsamasse olukorda seades ja võrdse kohtlemise põhimõtet rikkudes selle pakkumuse üle konfidentsiaalselt läbirääkimisi.
- 38 Lisaks ei tulene direktiivi 2004/18 artiklist 2, ühestki muust direktiivi sättest, võrdse kohtlemise põhimõttest ega ka läbipaistvuse kohustusest, et hankija oleks niisuguses olukorras kohustatud asjaomaste taotlejatega ühendust võtma. Pealegi ei tohiks taotlejad nuriseda, et selles osas ei ole hankijal mingisugust kohustust, kuna pakkumuse ebaselgus tuleneb vaid sellest, et nemad ise ei täitnud selle koostamisel hoolsuskohustust, mis lasub nii neil kui ka teistel taotlejatel.
- 39 Seega ei ole direktiivi 2004/18 artikliga 2 vastuolus see, kui siseriiklikus õiguses puudub säte, mis kohustaks hankijat nõudma piiratud hankemenetluses taotlejatelt – enne, kui nad nende pakkumused ebatäpsuse või tehnilisele kirjeldusele mittevastavuse tõttu tagasi lükkavad –, et nad selgitaksid oma pakkumusi hankedokumentides toodud tehnilise kirjelduse seisukohalt.
- 40 Kõnealuse artikliga 2 ei ole siiski vastuolus eelkõige see, kui erandjuhul korrigeeritakse pakkumusega seonduvaid andmeid, eriti siis, kui ilmselgelt on vaja vaid täpsustust või parandada ilmsed tehnilised vead, nii et selle muudatusega ei kaasneks tegelikult uue pakkumuse esitamist. Seega ei ole nimetatud artikliga vastuolus ka see, kui siseriiklikus õiguses on niisugune säte nagu seaduse nr 25/2006 artikli 42 lõige 2, mis näeb sisuliselt ette, et hankija võib kirjalikult nõuda taotlejatelt nende pakkumuse kohta selgitust, kuid ei tohi nõuda või aktsepteerida ühtegi pakkumuse muudatust.
- 41 Hankijal on talle selliselt antud kaalutusõiguse teostamisel kohustus kohelda eri taotlejaid võrdselt ja lojaalselt, nii et valikumenetluse lõppedes ja selle tulemust arvestades ei näiks, et ühte või mitut selle nõude saanud taotlejat on alusetult koheldud teistest soodsamalt või ebasoodsamalt.
- 42 Andmaks eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse, tuleb lisada, et pakkumuse kohta võib selgitust nõuda vaid pärast seda, kui hankija on kõik pakkumused läbi vaadanud (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Lombardini ja Mantovani, punktid 51 ja 53).

- 43 Lisaks tuleb see nõue saata ühtemoodi kõigile ettevõtjatele, kes on samas olukorras, välja arvatud juhul, kui esineb objektiivselt kontrollitav põhjus, mis selles osas õigustab taotlejate erinevat kohtlemist, seda eriti siis, kui pakkumus tuleb muid asjaolusid arvesse võttes nagunii tagasi lükata.
- 44 Lisaks peab see nõue kajastama kõiki pakkumuse punkte, mis on ebatäpsed või ei vasta hankedokumentides toodud tehnilisele kirjeldusele, ilma et hankija võiks pakkumuse tagasi lükata selle mõnes aspektis selguse puudumise tõttu, mille kohta selgitust ei nõutud.
- 45 Kõiki eelnevaid kaalutlusi silmas pidades tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele vastata, et:
- direktiivi 2004/18 artiklit 55 tuleb tõlgendada nii, et see nõuab siseriiklikus õiguses niisuguse sätte olemasolu nagu Slovakkia seaduse nr 25/2006 riigihangete kohta artikli 42 lõige 3, mis näeb sisuliselt ette, et kui taotleja pakub välja põhjendamatult madala maksumuse, nõuab hankija temalt kirjalikult selgitust tema hinnapakumuse kohta. Siseriikliku kohtu pädevuses on kontrollida, arvestades kõiki talle esitatud toimiku materjale, kas selgituse nõue võimaldas asjaomastel taotlejatel oma pakkumuse koostisosi piisavalt selgitada.
 - direktiivi 2004/18 artikliga 55 on vastuolus hankija selline seisukoht, et ta ei ole kohustatud taotlejalt põhjendamatult madala maksumuse kohta selgitust nõudma;
 - direktiivi 2004/18 artikliga 2 ei ole vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu kõnealuse seaduse nr 25/2006 artikli 42 lõige 2, mis näeb sisuliselt ette, et hankija võib kirjalikult nõuda taotlejalt nende pakkumuse kohta selgitust, kuid ei tohi nõuda või aktsepteerida ühtegi pakkumuse muudatust. Hankijal on talle selliselt antud kaalutlusõiguse teostamisel kohustus kohelda eri taotlejaid võrdselt ja lojaalselt, nii et valikumenetluse lõppedes ja selle tulemust arvestades ei näiks, et ühte või mitut selle nõude saanud taotlejat on alusetult koheldud teistest soodsamalt või ebasoodsamalt.

Kohtuotsuse ajalise mõju piiramise taotlus

- 46 Slovakkia valitsus palub Euroopa Kohtul piirata käesoleva otsuse ajalist mõju juhul, kui ta tõlgendab direktiivi 2004/18 artiklis 2 toodud üldpõhimõtteid nii, et tuletab neist hankija kohustuse nõuda pakkumuse vastavuse hindamisel hanke esemega seonduvatele nõuetele, nii nagu need on hankedokumentides määratletud, taotlejalt selgitusi tema pakkumuse kohta.
- 47 Direktiivi 2004/18 artikli 2 tõlgendusest, milleni käesolevas kohtuotsuses jõuti, ei saa siiski sellist järeldust tuletada. Seega on Slovakkia valitsuse taotluse ese igal juhul ära langenud.

Kohtukulud

- 48 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. märtsi 2004. aasta direktiivi 2004/18/EÜ ehitustööde riigihankelepingute, asjade riigihankelepingute ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise korra kooskõlastamise kohta artiklit 55 tuleb tõlgendada nii, et see nõuab siseriiklikus õiguses niisuguse sätte olemasolu nagu Slovakkia seaduse nr 25/2006 riigihangete kohta, põhikohtuasjas kehtivas redaktsioonis, artikli 42 lõige 3, mis näeb sisuliselt ette, et kui taotleja pakub välja põhjendamatult madala maksumuse, nõuab hankija temalt kirjalikult selgitust tema

hinnapakkumuse kohta. Siseriikliku kohtu pädevuses on kontrollida, arvestades kõiki talle esitatud toimiku materjale, kas selgituse nõue võimaldas asjaomastel taotlejatel oma pakkumuse koostisosi piisavalt selgitada.

Direktiivi 2004/18 artikliga 55 on vastuolus hankija selline seisukoht, et ta ei ole kohustatud taotlejatelt põhjendamatult madala maksumuse kohta selgitust nõudma.

Direktiivi 2004/18 artikliga 2 ei ole vastuolus niisugune siseriiklik õigusnorm nagu kõnealuse seaduse nr 25/2006 riigihangete kohta artikli 42 lõige 2, mis näeb sisuliselt ette, et hankija võib kirjalikult nõuda taotlejatelt nende pakkumuse kohta selgitust, kuid ei tohi nõuda või aktsepteerida ühtegi pakkumuse muudatust. Hankijal on talle selliselt antud kaalutusõiguse teostamisel kohustus kohelda eri taotlejaid võrdselt ja lojaalselt, nii et valikumenetluse lõppedes ja selle tulemust arvestades ei näiks, et ühte või mitut selle nõude saanud taotlejat on alusetult koheldud teistest soodsamalt või ebasoodsamalt.

Allkirjad